

Європейські кваліфікаційні
метарамки, стан розроблення та
основні завдання щодо
впровадження Національної
рамки кваліфікацій:
*концептуальний і нормативний
аспекти*

В. І. Луговий

Перший віце-президент НАПН України
Національний експерт з реформування вищої освіти України

1

I. Загальні поняття:
концептуальний аспект (1)

- **Рамка кваліфікацій** – вимірювальна система для кваліфікацій
- **Кваліфікація** – стандартизований набір компетентностей
- **Компетентності** – здатності особи до успішної діяльності (її знання, уміння, навички, розуміння, цінності, інші особисті якості)

2

I. Загальні поняття: концептуальний аспект (2)

- Кваліфікації, компетентності набуваються виключно **через навчання** (формальне, неформальне, інформальне)
- **Результати навчання** – компетентності, що підсумково набуті в навчанні

3

I. Загальні поняття: концептуальний аспект (3)

- **Компетентності** є результатом навчання, а
- **Результатом навчання** є компетентності
- Чи компетентності тотожні результату навчання?

4

I. Загальні поняття: концептуальний аспект (4)

Компетентності та результат навчання –
диспозиція розгляду:

- **Компетентності** – характеристика особи (її навчальних новоутворень)
- **Результат навчання** – характеристика навчання (його підсумку в термінах компетентностей)

5

I. Загальні поняття: концептуальний аспект (4)

- **Кредит ЄКТС** – одиниця вимірювання трудомісткості досягнення результатів навчання, компетентностей, кваліфікацій
- В окремих країнах національні рамки кваліфікацій (НРК) у назві містять слова «і/ **кредитів** /і»

6

I. Загальні поняття: концептуальний аспект (5)

Кваліфікації поділяють на **типи**:

- **освітні** (надаються освітянами на основі освітніх стандартів).
- **професійні** (надаються роботодавцями на основі професійних стандартів).

У певних випадках присудження професійних кваліфікацій може **делегуватися** роботодавцем освітній системі.

7

II. Терміни та їх визначення в НРК України: нормативний аспект (1)

НРК розроблена з урахуванням Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти (2005 р.) та Європейської рамки кваліфікацій для навчання впродовж життя (2008 р.) і **затверджена** постановою КМУ № 1341 від 23 листопада 2011 р.

8

II. Терміни та їх визначення в НРК України: нормативний аспект (2)

НРК – системний і структурований за компетентностями опис кваліфікаційних рівнів

(Концептуально НРК – “шкала”, мірило будь-яких кваліфікацій)

9

II. Терміни та їх визначення в НРК України: нормативний аспект (3)

- **Кваліфікація** — офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважений компетентний орган встановив, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) за заданими стандартами

10

II. Терміни та їх визначення в НРК України: нормативний аспект (4)

Два аспекти кваліфікації (зауваження
О. Аарни):

- Стандарт компетентності
- Свідчення компетентності

11

II. Терміни та їх визначення в НРК України: нормативний аспект (5)

Компетентність/компетентності –
здатність/здатності особи до виконання
певного виду діяльності, що
виражається через знання, розуміння,
уміння, цінності, інші особисті якості

(за проектом **Тюнінг**, це – динамічна
комбінація знань, розуміння, умінь,
навичок, цінностей, інших особистих
якостей)

12

II. Терміни та їх визначення в НРК України: нормативний аспект (6)

- **Кваліфікаційний рівень** – структурна одиниця Національної рамки кваліфікацій, що визначається певною сукупністю компетентностей, які є типовими для кваліфікацій даного рівня

13

III. НРК України: рівні

Кваліфікаційні рівні (0-9) у НРК України:

0-й рівень (відповідає дошкільний рівень формальної освіти)

...

9-й рівень (відповідає другий докторський рівень формальної освіти)

14

III. НРК України: базові (основні) компетентності (1)

Набір базових (основних)
компетентностей для опису
кваліфікаційних рівнів:

- знання
- уміння
- комунікація
- автономність і відповідальність
- інтегральна компетентність

15

III. НРК України: базові (основні) компетентності (2)

- **Знання** – осмислена та засвоєна суб'єктом наукова інформація, що є основою його усвідомленої, цілеспрямованої діяльності. Знання поділяються на емпіричні (фактологічні) і теоретичні (концептуальні, методологічні)

16

III. НРК України: базові (основні) компетентності (3)

- **Уміння** – здатність застосовувати знання для виконання завдань та розв'язання задач і проблем. Уміння поділяються на когнітивні (інтелектуально-творчі) та практичні (на основі майстерності з використанням методів, матеріалів, інструкцій та інструментів)

17

III. НРК України: базові (основні) компетентності (4)

- **Комунікація** — взаємозв'язок суб'єктів з метою передавання інформації, узгодження дій, спільної діяльності.
- **Автономність і відповідальність** — здатність самостійно виконувати завдання, розв'язувати задачі і проблеми та відповідати за результати своєї діяльності.

18

III. НРК України: базові (основні) компетентності (5)

Інтегральна компетентність – узагальнений опис кваліфікаційного рівня, який виражає основні компетентнісні характеристики рівня щодо навчання та/або професійної діяльності.

19

IV. Європейські метарамки кваліфікацій (1)

- Рамка кваліфікацій Європейського простору вищої освіти (РК ЄПВО)
- **РК ЄПВО** - всеохоплююча рамка (шкала) кваліфікацій, яка розроблена для закладів вищої освіти Європи в межах Болонського процесу, прийнята на Бергенській конференції (2005 р.), описує три послідовні цикли вищої освіти, містить **чотири** кваліфікаційні рівні
- Для опису кваліфікаційних рівнів рамки використовуються **Дублінські дескриптори**, що складаються з п'яти видів (базових) компетентностей, а також кредитний вимір для першого і другого циклів

20

IV. Європейські метарамки кваліфікацій (2)

У РК ЄПВО критеріальний набір **необхідних і достатніх** (базових) компетентностей для ідентифікації кваліфікацій становить:

- знання і розуміння;
- застосування знань і розуміння;
- формування суджень;
- комунікація;
- здатність до подальшого навчання, розвитку.

21

IV. Європейські метарамки кваліфікацій (3)

Європейська рамка кваліфікацій для навчання впродовж життя (**ЄРК НВЖ**)

ЄРК НВЖ - рекомендований у 2008 р. Європейським Парламентом і Радою ЄС загальний системний опис **восьми** кваліфікаційних рівнів, які охоплюють весь спектр кваліфікацій, здобутих у процесі формального, неформального, інформального навчання

Рамка є інструментом для поліпшення розуміння, порівняння, **ідентифікації** і визнання існуючих та запровадження нових кваліфікацій в різних країнах Європи

22

IV. Європейські метарамки кваліфікацій (4)

Опис кваліфікаційних рівнів ЄРК НВЖ здійснюється в термінах:

- знань
- умінь
- компетенції (в смислі відповідальності й автономності)

23

IV. Європейські метарамки кваліфікацій (5)

Кореляція емпіричних і теоретичних компетентностей:

емпіричний (РК ЄПВО) і теоретичний (С-О/С відношення) набори базових компетентностей **корелюють**: за змістом співпадають перші чотири (з п'яти) компетентностей.

24

V. Кваліфікація в концепціях Європейських метарамок кваліфікацій (1)

Європейські метарамки (РК ЄПВО і ЄРК НПЖ) жодним чином **не обмежують** поняття кваліфікації її **професійними** ознаками.

Рамки кваліфікацій – передбачають принципову **вимірюваність** (визначеність) і **градацію** кваліфікацій.

25

V. Кваліфікація в концепціях Європейських метарамок кваліфікацій (2)

Широке тлумачення кваліфікацій в **ЄРК** **НВЖ (1)**:

„кваліфікація означає офіційний результат процесу оцінювання й визнання, який отримано, коли компетентний орган встановив, що особа досягла навчального результату за заданими стандартами”

26

V. Кваліфікація в концепціях Європейських метарамок кваліфікацій (3)

Широке тлумачення кваліфікацій в **ЄРК НВЖ**:
ЄРК НВЖ охоплює всі рівні кваліфікацій, котрі можна отримати в системах як „загальної і вищої освіти, так і професійної освіти та підготовки” (для „ринку праці та громадянського суспільства”; для професійного та особистого розвитку; „для індивідуального розвитку, конкурентоздатності, зайнятості та соціальної єдності”)

27

V. Кваліфікація в концепціях Європейських метарамок кваліфікацій (4)

За всеосяжною **РК ЄПВО**, коли мова йде про специфічні кваліфікації професійного спрямування, застосовується уточнююче слово „професійний”, яке „стосується тих характеристик, що важливі для роботи або професії ...”, однак рамка **не обмежена** такими кваліфікаціями.

28

VI. Кваліфікація як міра розвитку особи

Широкє (не лише для ринку праці) розуміння **кваліфікації** дає підстави розглядати її як **міру** (мірило, критерій) особистісного **розвитку**.

29

VII. Професійні кваліфікації (1)

Професійні кваліфікації мають поділ:

- а) **галузевий** (інженер, лікар, вчитель, бухгалтер тощо)
- б) **рівневий**:
 - розряди (робітників)
 - категорії (педагогів, лікарів)
 - звання (викладачів, вчених, митців, військових)
 - ранги (державних службовців)
 - чини (суддів)
 - класи (водіїв) тощо

30

VII. Професійні кваліфікації (2)

- Зіставлення **найвищих** професійних кваліфікацій (з постанови КМУ від 25 липня 2012 р. № 680):
- Державний службовець 1 рангу – генерал армії України – державний радник юстиції України і державний радник юстиції 1 класу (*органів прокуратури*) - ...

31

VIII. Кваліфікація як чинник результатного підходу

Зазначене розуміння кваліфікації дає змогу підвищити **технологічність** освіти, навчання переорієнтувати їх з процесного на **результатний** підхід, що сприятиме їхньої ефективності в соціально-культурному розвитку особистості

32

XIX. НРК України: що далі?

НРК створює умови для ідентифікації наявних і нових кваліфікацій, а також розроблення:

- галузевих рамок кваліфікацій
- професійних стандартів і кваліфікацій
- освітніх стандартів і кваліфікацій
- національної системи кваліфікацій
- ...

33

XX. НРК України: впровадження

- Спільним наказом МОНмолодьспорту і Мінсоцполітики від 20 квітня 2012 р. № 488/225 затверджено План заходів щодо впровадження НРК у 2012-2014 рр., що зокрема передбачає розроблення:
 - Стратегії розвитку Національної системи кваліфікацій
 - Концепції Національної стандартної класифікації освіти

34

Дякую за увагу!

Запитання?

<http://naps.gov.ua>

<http://www.ihed.org.ua>

35